

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIII.

V Ljubljani 1. sušca 1860.

List 5.

JERNEJ

po milosti Božji in svetiga apostolskiga stola
teržaški in koperski škof
duhovnim in vernim svoje zedinjene škofije
zdravje in blagoslov!

(Konec.)

Ali bo pa vsigamogočni Bog dopustil, de peklerska moč premaga skalo svete cerkve? Ali v tolikih stiskah in nevarnostih ne bodo imeli pravoverni nobeniga upanja, de bi se resnica in pravica gospodovala na zemlji? Ali se jim bo morde treba podvreči silovitosti Kristusovih sovražnikov? — Ko je bil kralj Jozafat v tolikih stiskah, je sklical vkup Jude, napovedal post vsim družinam in se k Bogu obrnil in molil: „O Gospod, Bog naših očakov, ti si gospodar vsih kraljestev, ti imaš oblast čez vse narode, ti imaš moč in oblast v rokah, ti si obljubil, de nas boš uslišal in rešil, ko bodemo pred te stopili v to hišo, ki je sozidana tebi na čast, in v svojih stiskah in težavah k tebi zdihovali in molili. Glej tedaj toliko Amoničanov in Moabljanov in Sejskih junakov se je nad nas vzdignilo, de se jim ne moremo braniti; in ker ne vemo, kaj bi nam bilo storiti, nam ne ostane družiga, kakor de obrnemo k tebi svoje oči.“ — Drugo jutro je obrnil Bog zoper sovražnike njih lastne naklepe, ob moč so bili, — in kralj Jozafat je imel mir, Bog ga je rešil vsih sovražnikov. — Ko je delal kralj Antioh velike stiske močnemu Judatu Makabeju, je juda ukazal ljudstvu, de naj prosí Boga za usmiljenje, in vsi vkup so prosili Boga s solzami in postam, noč in dan in molili, de naj se jih usmili in jim pomaga, kakor druge kratí. Po tem je dal Juda znamenje svojim zbranim junakam z besedami: „Zmaga Božja“, ter je planil nad sovražnika. Strah in trepet ga prevzame, in Juda ga premaga: premagan se Judam podverže, in priseže, de bo storil vse, kar je prav.

Molitev tadaj in post je dala Izraelcam moč zoper sovražnike. K molitvi vabijo tudi sv. Oče Papež Pij IX. vse svoje otroke v sadanjih stiskah in nadlogah, in nas opominjajo, de naj se obrnemo s posebnim zaupanjem k prečisti Devici Marii Materi Božji in prosimo, de bi usmiljeni Bog po neskončnim zasluženji svojiga edinorojeniga Sina Gospoda našiga Jezusa Kristusa nesrečnemu svetu zopet mir dal, narodam zloznost podelil, jim pamet s svojo milostjo razsvetlil in serce z ognjem svoje svete ljubezni vnel, de bi se vsi povernili na pravo pot pravice in ljubezni in s časno srečo si večno zveličanje zadobili. Enako se označuje post vsim pravovernim kristjanam ob času štiridesdanskiga posta, zato de bi si telo ukrotili in dušo okrepcali in síle svojih sovražnikov premagali.

Oblecite tadaj nebesko orožje vi vsi, ki ste zvesti ostali v skušnjavah, in ki se niste dali omajati dosadaj prederznosti, ki vam je toliko nadloge delala s svojimi zvija-

čami. Kristusov vojak po besedah sv. Pavla (Ef. VI.) ima ledje opasano z resnico, namreč s spoštenostjo in prostostjo brez hinavstva, ima za oklep pravico ali vse čednosti, ki jih Bog tirja; je obut z ljubeznijo, je namreč pripravljen vedno naprej iti po poti svetiga evangelijskiga nauka; v levi roki ima škit vére, ki odganja spake nevernosti; na glavi ima čelado terdniga upanja večniga zveličanja, v desni šviga dušni meč, namreč beseda Božja. Tako oblečen je katoliški kristjan močan in se ne boji sovražnih napadov; tode ne smé pozabiti, de vsa moč pride od Boga. Zato raj ne bo premagan tačas, ko bode s ponižno molitvijo Boga za pomoč prosil, si dušo s postam okrepcal in hodil za znamenjem vsemogočniga Boga. S takim djanjem bodete gotovo zmagali, zvesti sinovi svete matere katoliške cerkve! Jezus Kristus, ki je vstanovil nebeško kraljestvo na zemlji, vam je porok: „Vi boste stiskani, tode zaupajte: Jest sim svet premagal (Jan. XVI). Morebiti je potreba, de se pokaže častitljivost katoliške cerkve v večí svetlosti narodam, ki so jih oslepile hudobne zvijače; morebiti je potreba, de se bolj očito pokaže, de oblast Kristusoviga namestnika na zemlji je od Boga. Padlo, se vé, jih bode več ali manj junakov na vojski; tode vsaki čas, ko so pravoverni preganjali, so se lepši skazale čednosti zatiranih; kjerkoli so morili izvoljene Božje, so se prikazovali zlahtnejši biseri vére in ljubezni med kristjani; po kervavim preganjanji so bili vselej še čerstejši pastirji katoliških ovčic postavljeni na prazne apostolske sedeže.

Spoznati bi toraj mogli sovražniki svete katoliške apostolske vére, kar je že kraljevi prerok (Ps. II.) oznanil, de zastonj so vsi naklepi poglavarjev na svetu in ljudstev, ki so z njimi v zvezi, zoper Boga in njegovega Maziljeniga; Bog, ki v nebesih stanuje, se jim bo smejal, jih bode osramotil in končal v svoji serditosti in jezi!

Tako, preljudi Teržacani! sim vam skazal nevarnosti, v kterih se znajdete, in kam se vam je obrniti, de se ne pogubite, v god sv. Žušta mučenika (2. Nov. pr. 1.) vašiga someščana, ki ga častite sadaj kakor svojiga zagovornika v nebesih. Enako oznanujem danes vsim pravovernim svoje škofije, de bote svojih stisk in nadlog rešeni in zadobili srečni mir, ako se bote s ponižnim sercam obrnili k Bogu, iz nebes pomoči prosili, in s krotenim svojiga poželenja si pridobili moč za nebeško vojskovanje. Roka Božja, ki je v „Srečni dolini“ razkropila Izraelove sovražnike in Jeruzalemčanam veliko plena napravila v slavo imena Božjiga po vsih kraljestvih, ni ob moč. —

Očistite se tedaj, preljudi moji, s pokoro, postni čas vam daja lepo priložnost; obiskujte cerkve, prosite Boga za pomoč, operite si dušo grešne gnjusobe s svetimi zakramenti in očistite se vsake nespodobnosti, posvečujte se s postam, dajte slovo grehu in nečimernosti, in Bog bo tudi vam dal sladki pokoj. Veselo boste peli o vozmú (Veliki noči) „Aleluja“ Jagnjetu Božjemu, našimu Odrešeniku, ki je smert vžugal, peklerskiga sovražnika zmagal in mu plen otel.

Molite tadaj, molite serčno in goreče, de bi se podali vsi narodi pod kralja vseh kraljev, in se mu podvergli; de bi orožje iz rok djali in enoglasno molili: „Pridi k nam tvoje kraljestvo!“ Molite, de bi spoznali posvetni poglavarji, de njih oblast je od Boga, in de bi ne pozabili imenovaje se cesarje in kralje po milosti Božji, de imajo meč v rokah kakor služabniki Božji, zato de bi se mačevali nad razžaljenjem narvišiga Postavodajavca, in si zadobili hvalo, čast in plačilo pri Njemu, ki sodi v nebesih na pristolu, in v svoji roki ima časno in večno osodo poglavarjev in ljudstev. Molite posebno, de bi se srečno speljalo, kar se v prid domovine napravlja pod milim žeslam (kraljevo palico) našiga Cesarja in apostolskiga kralja, in de bi avstrijsko cesarstvo bilo slavno in močno v strah vsim, ki krivico delajo; združite svoje molitve z molitvami vseh pravovernih po celim svetu, de bi Bog dal zdravje in pomoč nar višimu Poglavarju svete cerkve, blagodušnimu Papežu Piju IX., ki je Kristusov namestnik na zemlji, postavljen na sveto sionsko goro, de oznanuje zapovedi Božje vsem narodom (Ps. II). Res, njegoviga prestola ne bode nikdar konec, ker je postavljen na skalo, ki se ne da ganiti vsi peklenški moči. Tode prosimo, de bi bili skrajšani dnevi žalosti in terpljenja Njemu, ki je sovražen ko vse ljubi, zaviden ko vsim dobro dela, ki preklinjan se ne serdi, ki izdajan blagruje in daje blagoslov. V Njegovim imenu podelim tudi jest vam pastirski blagoslov za poroko prave ljubezni, ki čuje nad svojimi ovčicami in jih varuje požrešniga volka neprestrašen do smerti. —

Iz našiga sedeža v Terstu. Na Device Marije Svečnico 2. dan svečana 1860.

† Jernej, škof.

Družba treznosti.

Ni davno ko so v. č. g. Andrej Zamejce vredništu Zg. Dan. zročili lep kupec čednih podobic za bratovšino treznosti, ki so jih v. č. gosp. Šim. Vilfan, fajmošter v Krajnski gori, dali natisniti. Kaj bomo počeli s temi podobicami? Ali jih ne bomo nič spečali? Sej niso tako drage — njih 100 za 1 gold. 20. kr. Ko bi jest bil namesto marsikteriga gospoda, bi jih hotel za „špas“ kacih 100 ali 200 vzeti in oznaniti, de se vsako nedeljo po maši in po keršanskim nauku kakor tudi pri spraševanji v bratovšino treznosti zapisuje: bi le vidil, če se bo kdo zapisal, ali ne? Jest bi djal, de se je boljši v bratovšino treznosti zapisati, kakor pa koga v pijanosti zaklati, zabosti, na mertve vdarce pretepsti in potem v ječo priti. Tudi se mi zdi, de je boljši, se v bratovšino treznosti zapisati in se zganja zderzati, kakor pa vsako nedeljo pijan domu pritavati, po hiši rogoviliti kakor svinja, domačim in sosedam nepokoj delati. Boljši se je mende v bratovšino treznosti zapisati, kakor pa vso razneseno kočo imeti, ki kosti in rebra kaže, kakor de bi iz jasniga in iz oblačniga vanjo treskalo; hleve pa prazne ali k večimu, ce je do kolien v luži kje kaka škatlasta šavra, kateri bi pa skorej prišel žganjar gospodarjeve frakeljne s krejdo na rebra pisati. Boljši je vender v bratovšino treznosti se zapisati, kakor pa po žganjarjih dremati, kimati, pusto nergati, cez hude case derndrati, ali pa kleti, klafati, poštene in nepoštene obrekovati in gerdo obirati. Boljši je, v bratovšino treznosti se zapisati, kakor pa nar bolj lačne in stergane otroke v vasi imeti, in sam od vsih zaničevan in od psov oblajevan biti, ko z žganjem nadelan po poti motovili. Boljši je, v bratovšino treznosti se zapisati in z zdravim želodcam žgance bob in zelje jesti, kakor pa s posušenimi lici, s snedenimi pljuči herkati, hrepati, kašljati in starko smert na pomoč klicati. Boljši je v bratovšino treznosti se zapisati in kakor pošten kristjan umreti, kakor pa v kaki luži tisto malopridno in mersavo — komej berleče življenje vtopiti. Boljši je, v bratovšino treznosti se zapisati, in otroke zdrave, zadovolj-

ne, dobro oskerbljene, pa se kake goldinarčke za svoj dušni pokoj zapustiti, kakor pa še po smerti vse žganjarje nad glavo imeti, vse njive in travnike v ptujih rokah zapustiti, otroke še v življenji ali od miliga doma odgnati, ali pa jim nič drugiga razun dolžnih pisem ne zapustiti, sam pa preklicovan s telesam pod zemljo, z dušo pa v pekel iti. — Kaj pravite k temu? — Ali ni škoda za popir, kolikor ga je ta žganjarska pridiga vzela? zakaj kdor pijancu pridiga, večidel na zamašene ušesa bije, in bob v steno meče. — Morebiti si pa kak trezen te resnice k sercu vzame, ki je v nevarnosti, v to pregreho zabresti; nemogoče pa tudi ni, de bi se pijanec spreobernal, ako v resnici hoče; tode: v bratovšino treznosti bi se mogel zapisati.

Na imenovani podobici za bratovšino treznosti je pred oči postavljen Jezus na križu, ko je rekel: „Žejn sim.“

Ta družba obhaja svoj god 2. svečana ali v svečnico, kateri dan se po družbinih postavah obljuba treznosti očitno v cerkvi stori ali ponovi.

Kjer je ta družba vstanovljena, se v ta praznik ena sv. maša za vse žive ude, drugi dan (v sopraznik sv. Blaža) pa za vse mertve ude daruje, kateri v tej družbi do konca ostanejo.

De vsak ud svojo obljubo zvesto spolnuje, naj premisli vsaj vsako nedeljo in vsak praznik terpljenje Jezusa Kristusa sploh, posebno pa tisto hudo žejo, katero je v zadostovanje za človečjo nezmernost na križu prestal, in naj zato svoje zderževanje in zatajevanje njemu daruje. Zraven tega naj ob oménjenih dnéh móli po tri „Češena-si-Marije“ za gnado stanovitnosti sebi in vsim udam te družbe, ali pa naslednjo molitev:

„O Marija, prečista Mati našiga Odrešenika Jezusa Kristusa! kateri je Tebe, na križu visijoč, svojimu preljubljenimu učencu, in po njem nam vsim drugim v mater izročil: ozri se na-me, ubožiga grešnika, in sprósi mi gnado praviga bogaboječiga in čistiga življenja, in posebno gnado popolniši zmernosti, katero sim pred Tabo in vsimi Svetniki v pričó cerkve obljubil. O Mati milosti in pribežališe grešnikov! ktera nobeniga ne zaveržeš, ki se s pravim zaupanjem in resnično voljo poboljšanja k Teki zateče: v Tvojo nar mogočnishi prošnjo in Tvoje materno varstvo se jez izročim. Ti, ktera si grenko žejo svojiga Sina, ki jo je v zadostenje za našo nezmernost na križu terpel, sama z njim občutila, podpiraj s svojo pomočjo mojo slabo voljo, de vso žejo hudobnih in nezmernih slast in tudi netreznih pijač s posebno zvestobo v sebi ukrotim, in se tudi vsih zapeljivih priložnost va-nje stanovitno ogibam. Pomagaj mi, usmiljena Mati! v spolnjenji te moje obljube in v vsih družih mojih dušnih in telesnih potrebah, in sprósi mi pri sédežu milosti Božje nar veči gnado popolniga odpušenja vsih mojih grehov, de po izhodu iz te doline solz vredin postanem, zadobiti krono večniga življenja v nebesih, po neskončnim zasluženu Tvojiga ljubiga Sina in Gospoda našiga Jezusa Kristusa. Amen.“

Kaj sim doživel?

Nektere resnične, pa podučivne in svarivne prigodbe iz mojiga življenja v poterjenje za resnico Božje besede in v čast Božje previdnosti.

Spisal L. Dolinar.

I. Denarja ne ljubiti. Gregor A.

Nič nam na zdanjim popotvanji ni tako koristno kakor denar. Za denar se vse dobi, pripravi, poravná, česar koli za to življenje potrebujemo; pa tudi za večno življenje nam tekne, ako ga prav obračamo. Denar razveseli bogatina, potolaži reveža in veliko ljudi pri dobri volji ohrani. Ni torej čudo, de ga vsak, tudi že otrok rad ima, in de revež včasí svoje serce preveč na denar naveže, kakor se je zgorej omenjenimu Gregorju godilo, ker ni premislil, kar govori sveto pismo: „Ni hudobnišiga, kakor denar

ljubiti, ker ták tudi dušo na prodaj ima;“ ali kakor pravi sveti Pavel: „Koren vsiga hudiga je pozelenje, kaj imeti, ker so se mu nekteri vdali so se zapletli v velike in škodljive skerbi, ktere jih vlečejo v pogubljenje. Naš Gregor, ali kakor smo mu zavoljo majhne postave rekli, Grogec, je bil sin revniga pa pošteniga gostača. Oče je znal brati in je imel prav veliko slovenskih bukev, več kakor mu jih ji bilo treba; sploh je imel do duhovskih opravil veliko veselja, je znal prav lepo k sveti maši streči, in če je mogel, je tudi stregel. Groga, nar starji otrok, je mogel kmalo iti služiti, in je bil prvič pastir, poznej pa za hlapca. Radi so ga imeli, ker je rad delal, malo govoril, v cerkev po navadi zorjancov hodil, to je, k prvi ali poznej službi Božji. V družino je malo hodil, je bil raji sam zase, nekoliko od nature, nekoliko zavoljo boječnosti, nekoliko pa tudi, ker so ga tovarši dražili, de ima denarje, kar ni rad slišal.

Pri kakih šest in tridesetih letih se je naveličal služiti in je bil potlej perhajač, ali kakor pravimo, sam svoj, in bil je nekaj časa domá, potlej pa tudi po družih hišah. Lepiga oblačila ni nosil, vender stergan tudi ni bil, sej si je bil veliko oblačila prisluzil. Kakor perhajač je revno živel. Pozimi je predel, poleti pa za dnino delal pri gospodarji ali pri sosedih; tudi je kake laze naredil, in si za zimo kaj pridelal. V jeseni je kak kostanj po pustinjah otepal, za kteriga se ni nihče menil, ali pa je več tacih drevés v najem vzel in gospodarju za nje kaj delal; in radi so ga imeli.

Poslednje leta svojiga življenja je prihajal k svojimu oženjenu bratu, ki je v neki bajti gostoval, in je bila pri njem tudi Lenka, njuna sestra. Janez, prav pametin, zvest in pravičin mož, in Lenka, ženska brez graje; Gregor pa je mogel imeti veliko skerbi zavoljo živeža, ali pa še kaj drugiga. Tako se godi revnimu človeku, ki nima zaupanja v Boga, ampak na trohljive pozemeljske reči, ki našiga serca ne morejo nasititi ali potolažiti: mar bi bil veroval besedi, ki pravi: „Verzi vso svojo skerb na Gospoda, in On te bo preživil. Ne skerbite, kaj bote jedli ali pili, ali s čim se bote oblačili, ker po tem vprašujejo neverniki: sej vé vaš nebeški Oče, de vsega tega potrebujete.“ Kaj se zgodi? — Groga kar neprevidama hrup zažene, de so mu denarji vzeti, joka in tarna ter zdihuje noč in dan neprenehama: Kdo neki mi je denarje vzel, in kdo mu jih je naznanil? Ker tega tarnanja ni bilo ne kraja ne konca, še spati ni mogel, ga brat in sestra jameta tolažiti, kakor vesta in znata, in zadnjič ga tudi kregata, de je to preveč žalovati. Pa vse zastonj; vedno je zdihoval: Kaj bom zdaj začel? Ni čuda torej, de se ga je vročinska bolezen lotila. Pravijo namreč zdravniki, in skušnja terdi, de legar izvira ali od preveliciga telesniga ali dušniga dela. Velike in vedne skerbi so gnjezdo žalosti, in žalost začne duha tlačiti, moriti in dušiti, kateri si hoče pomagati in se te butare znebiti, in to stori vročinsko bolezen, v kateri je tudi naš Gregor umerl. Kadar mu je bilo nekoliko odjenjalo, so mu po gospoda poslali; pa so imeli gospod težavo z njim, ker ni imel čiste glave, ne prostiga duha. — Sosedje so mislili, de je Gregor imel svoj zaklad kje skrit, in ga je bil kdo staknil in odnesel. Bog pa je to pripustil, de ga ni pogubil. Mi pak se vprašajmo: „Kje je naš zaklad,“ in bomo vedili kje je naše serce? ali pri Bogu, ali pri pozemeljskih stvaréh?

Zamurček Jožek Krajnski.

Kakor je bilo v poslednjim listu ob kratkim naznanjeno, je naš zamurček Jožek 15. u. m. proti 11. uri ponoči svoje življenje sklenil. Bolehal je na pljučih že delj časa, torej sim imel namenjeno, ga v kak toplejši kraj poslati, ako bi mu bilo kje kej boljši služilo; tode vse lansko leto je imel toliko izpahnenje na ustnicah in je bil tudi

večidel preslab, in torej ni bil za nikamor. Na zimo se mu je bilo jelo precej na boljši obračati; 6. t. m. pa mu po nekoliko dnéh poprejšnje klavernosti in bolehnosti tako v glavo stopi, de se je jel kmalo mešati. Še tisti dan je pobožno ss. zakramente prejel in je bil zvečer še precej pri brihtnosti, po tem pa je bolezen tako hudo pritegnila, de ni več ne govoril ne se kej dosti zavedil, in po hudim terpljenji in grozni vročini eniga tedna je ob imenovanim večeru dobrotljivimu Stvarniku zročil svojo — upamo de lepo dušo.

Namenil sim, življenje tega posebniga zamurskiga otroka nekoliko obsirniji popisati. Opomnim poprej samo, de je bil tako lepo spravljen, kakor se le želeli zamore, ker blagi Ljubljancanje so tudi o ti priliki s preobilnim vdeleževanjem svoje lepo serce pokazali, in o pokopu se je razodelo, kako ljub je bil ta priljudni in dobroserčni zamurski otrok vsim, kteri koli so ga kterikrat vidili in poznali. Bodi torej pred vsim narpred tukaj posebna hvala in zahvala očitno izrečena vsim, kteri koli so se našimu preljubimu nepozabljivimu Jožku kadar koli si bodi in kjer si bodi prijazne, dobrotne, mile skazali. Tebi pa, Jožek! ki neki ni bila Božja volja, de bi bil na tem svetu to dosegel, kar si ti sam, in smo ti mi vsi želeli, daj usmiljeni Bog večni mir, in večna luč naj ti sveti! Ti si me — še posebno zadnje leta prav rad ubogal v življenji; ukažem ti tudi zdaj: Poskerbi za svoje rojake pri nebeškim Očetu, de dobé gorčih misijonarjev ter se spreobernejo, ko si se ti temu delu s smertjo ognil; in ne pozabi ljubih Slovincov, ki so te tako radi imeli in ti tolikanj dobriga storili! — Zdaj pa se obernimo k življenju in dogodbam ranjčiga Jožka.

Leta 1853 sim se bil zavolj hude bolezní iz Asvana, na koncu Egipta, v Kajro nazaj vernil. Naš mili ranjki provikar dr. Nace Knobleher je bil nalaš v Asvanu plačal zame barko, ki je z vso naglico z menoj po širokim Nilu nazaj tekla. Bivši 30. kozoperska od ranjčiga preljubiga prijatla g. Jož. Lapa v Asvanu s sv. zakramenti za umirajoče previden, se vsih vernih duš dan, 2. listop., prepaden kakor merlič, na barko spravim, ki so jo Berberini nepretergama noč in dan gnali, kolikor so le mogli, in 11. listop. zvečer sim bil že v Kairi.

Ko tamkej v frančiškanskim samostanu bolan ležim, mi neki dan rokodelic g. Kobilica, ki je za strežbo z menoj bil, pové, de je vidil med solarčki prav lepiga majhniga zamurčka v cerkev priti. Ker sim imel namenjeno, narpred ko bo moč, čez morje v Ljubljano se podati, mi precej v misel pride, de bi kaciga zamurčka seboj vzél in ga domá dal šolati. Čast. O. Venceslava Netherda, rojeniga Moravana (zdaj v Jeruzalemu), verliga misijonarja, ki govori slovaško, madžarsko, nemško, italijansko itd., tedaj poprašam zavolj zamurčka, ki sim od njega slišal, in mi reče, če hočem, bo fanté k meni prišel.

Ko pride, mu dam nekaj sladkarij in slovenskih čespelej, in kmal sva se bila tako sprijaznila, de je bil ves vesel in voljen z menoj iti. Bil je pri neki gospej, ki ga je bila z njegovo materjo vred kaki dve leti poprej iz sužnosti odkupila. Mati otrokova je bila kmal potem zbolela, je bila na smertni postelji keršena ter je ko kristjana umerla. Naš Jožek je šel tedaj zdaj iz Ljubljane k svoji materi, ki je kakih 7 let poprej s kerstno nedolžnostjo iz Kaire šla v sveti raj.

Imela je pa gospa tega černecka silno rada in ga ni marala dati z menoj v Evropo. Iz tega namena mu je bila, kakor je potlej pravil, novo zeleno perteno obleko obljubila, de bi ne bil z mano silil. Jest mu dam svetinjico čistiga spočetja Marije Device ne vrat, ga priporočim Materi Božji, in imel sim zaupanje: „Marija bo tako obernila, de bo ta fantek moj.“ Ali kar se takrat ni zgodilo, se je zgodilo pozneje. Ker nisim tega mogel dobiti, sim iskal družiga. Želja, zamurčka seboj vzeti, me spravi vsiga bolehniga na osla, jezdariva z misijonskim opravnikom na sužinjski terz

in gledam, kje bi bil kak mlad zamurček, de bi bil pripraven za nauk, ker namen sim imel ga v šolo dajati, de bi bil misijonar. Vidil pa sim zmed vsih le dva, ki sta se mi pripravna zdela, posebno eden, ki je bil pa tudi že prestar, in taki so radi že močno spačeni; še mali že preveč hudega vedo.

Dolgočasni in mračni sužinjski barantač pa je spoznal, de sim kristjan, in fanta ni hotel po nobeni ceni na prodaj postaviti. Kaj je bilo storiti? Drugi dan mi je bilo iz Kaire odrediti, ker listek za barko Mahmudijo, ki je imela drugi dan oditi, sim bil že s 3 angleškimi zlati (gineami) plačal. Rečem torej misijonskimu opravniku, naj koga najme, de bo turka prekanil, fanta kupil in ga meni v samostan pripeljal. Tudi to se je bilo napravilo; tode Bog ni bil uniga, ampak Jožka meni odločil.

Še le v Aleksandrii, kjer sim spet nekaj dni bolehal in na Lojdovo barko čakal, dobim pismo od č. O. Venecslava, ki mi je med drugim pisal, de je bil v dan mojega odhoda pripeljal neki turk zamurskiga fantalina v samostan, ko je že bilo prepozno. Tudi v Aleksandrii se ni dalo nič dobiti. Grem tedaj brez zamurčka v Evropo, in morebiti, ko bi bil imel pri toliki oslabiljenosti še za otroka skrbeti, de bi bil sam onemogel in umerl. (D. nasl.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Kranja. 22. svečana. N. Ko sim ravno pri pisanji, naj tudi „Danici“ nekaj verstic o letasnjih odpustkih napisem počez, ker bolj na drobno sim jih že lani popisal. Opravljali so se namreč slednje tri dni pred postam, v nedeljo, ponedeljek in torik s tihimi in petimi ss. mašami od zgodnjega jutra do poldne, in popoldne zlasti z obiskovanjem sv. Rešnjiga telesa, ki je bilo celi dan do štirih popoldne vernim v molitev in česenje izpostavljeno, potem pa je bila pridiga in litanije z blagoslovom. V nedeljo popoldne je o povračevanju v greh in od terdovratnosti prav izverstno govoril č. gospod Ant. Mežnar ec; v ponedeljek č. g. duh. pomočnik iz Šent-jurja od kerstniga oblačila nedolžnosti, in v torik č. g. J. Gostiša od smerti v trojni obliki, namreč: merlič na mertvaškim odru, med spremljevanjem na pokopališče, in pa pokop. Domačim duhovnam je več ptujih gospodov pomagalo spovedovati od jutra do pozne noči. Slovesnost se je v torik popoldne po litanijah dokončala z zahvalno pesmijo „Te Deum“ z leviti. Mende je bilo neprijetno vreme vzrok, de je manj ljudi, kakor prejšne leta, prihajalo se odpustikov vdeležiti, sicer pa je bila cerkev tudi letas polna, čeravno ne prepolna. — Ravno te 3 dni ste nabirale mile darove tudi v Kranji tiste dve usmiljene sestri, ki ste bile prejšni teden v Ljubljani in ste o vojskim času ranjenim bolnikom stregle. Danes ste se v Teržic podale.

S Kerškiga na Dolenskim. O. A. Za našo družbo sv. Ursule za srečno zadnjo uro sim dobil dva vgodna dopisa. Iz Reke mi namreč piše S. t. m. viksi prednik kapucinskiga reda in obeta, de hoče ursulinsko družbo po svoji moči razširjati; potem takim je upati, de se bo ta bratovšina z Božjo pomočjo tudi na Hervaškim ustanovila. — Vradno pisanje od prečast. Kerškiga knezoškofijstva 23. pros. pa se glasi: „Podučevavna in molitevna bratovšina keršanskiga nauka pod varstvom sv. Ursule in njenih ss. tovaršic za srečno zadnjo uro, ktero je v. č. Lavantinsko knezoškofijstvo priporočilo in je od sv. apostoljskiga Stola samiga z odpustki obdarovana, se tudi tukaj spozna za izverstni pomoček vere in pobožnosti, in tudi bukvice (bratovske *) z njih nauki in pobožnimi opravili so namenu prav primerne. — Knezoškofijstvo bode torej bratovšino keršanskiga nauka duhovnim pastirjem in vernim Kerške škofije skerbno priporočilo.“ — Zanesljivo se bo toraj bratovšina sv. Ursule tudi na Koroškim začela.

Iz Senožeč 23. svečana. Janez. — Česar je serce

*) So na prodaj pri Gerberji v Ljubljani.

polno, od tega tudi jezik govori, — takó je donélo iz ust mojih rojakov pretečene zadnje tri pustne dni o lepi pobožnosti za počesenje pres. Rešnjiga Telesa, ki so jo nam za povikšanje Božje časti vneti v. č. gosp. fajmošter in dekan Peter Hicinger v Postojni letas pervikrat po dovoljenji vélike namestnije ljubljanske škofije napravili.

Vstanovila se je ta pobožnost toliko ložej, ker so bile sv. maše za zadnje tri pustne dni že zdavnej od pobožnih dobrotnikov založene (štiftane.)

Pričela se je ta pobožnost v nedeljo, 19. t. m., ob 6. uri zjutrej s peto sv. mašo in blagoslovama, pri kateri je bilo v ta namen v lepo ozališani cerkvi polno ljudi, in le veselje in dopadajenje do te lepe pobožnosti se je razodevalo na njih obrazih. Ob 8 je bila tiha sv. maša, ob 10 pa péta z blagoslovama; popoldan ob štirih se je pričela pridiga, ki jo je imel č. g. Štefan Jaklič, šolski vodja in farni pomočnik. Zapopadek je bil: „Ktero pot hodi te dni razujzdani svet; ktero pa Cerkev?“ Potem so bile z leviti litanije vsih svetnikov z blagoslovama.

Drugi dan je bila ob 6 zjutrej peta sv. maša z blagoslovama; ob 7 in 8 so bile tihe sv. maše, ob 10 peta z blagoslovama; popoldan ob štirih je imel pridigo č. g. Janez Kapus, farni pomočnik. Zapopadek je bil: „Kako zlo potrebujemo v sedanjim žalostnim času posebne pomoči, ktero nam je Kristus v presv. Rešnjim Telesu zapustil.“ S svojo govornostjo je ljubljani učenik in pridigar serca vernih za pogosto prejemanje sv. sakramentov takó vnel, de se je sad Božje besede očitno pokazal, obsute so bile spovednice posebno ta dan s skesanimi spokorniki.

Tretji dan so bile sv. maše v tistim redu kakor drugi dan, popoldan ob štirih so ljubeznjivo pridigovali v. č. g. fajmošter in dekan od počesevanja presv. Rešnjiga Telesa; po dokončani pridigi so bile litanije vsih svetnikov in zahvalna pesem. Desiravno je bil hud mraz in je zadnji dan burja s snegam oestro brila, je bila vender cerkev vedno napolnjena z vernimi, tolažbe in pomoči pri Jezusu iskajočimi. Odpustikov se jih je iz domače fare čez 300 vdeležilo, in upati je, de bo ta lepa pobožnost prihodnjič tudi verne iz bližnjih duhovnij vabila v lepo Postojnsko cerkev. Pač lepa in priserčna je taka Božja služba, de se z njo nekaj odterga peklju v ravno tisti dobi, ko se drugot godijo naj večí razujzdanosti.

Janez.

Iz Maribora. 18. svečana. Veselo vest imam „Danici“ oznaniti. 3. sušca popoldan se začne tukaj slovensk misijon v semeniški cerkvi sv. Alojzja, kteriga bodo sami milostljivi knez in škof začeli in vodili, pomagali jim bodo še nekteri učitelji bogoslovskih šol. Po okolišinah utegne ta misijon do 12 dni terpeti. Ako se posebni zadržki ne vzdignejo, se bo začel ravno tisti dan tudi nemšk misijon v stoljni cerkvi, kteriga pa bodo trije očetje iz družbe Jezusove vodili. — Tudi ne smemo zamolčati, de je prejela stoljna cerkev dva silno lepa in bogata dara. Trije dobrotniki, kterih imena niso znane, so naročili v Monakovim križev pot, ki velja 1200 goldinarjev. Tako je lep, de si lepšiga misliti ne moreš. Drugi dar pa je prezalo pregrijnalo pred velikim altarjem, ki ves prostor med altarjem in korskimi stoli na dolgo in široko popolnoma pokriva. Presilno lepo so ga izdelale same žlahtne roke imenitnih gospoj in gospodičin iz grofje rodovine Brandis in še iz dveh drugih rodovin, ki so si z uno v žlahti. Taki, ki dragocenost takiga dela poznajo, ga cenijo na 3000 goldinarjev. — Tudi za semeniško cerkev sv. Alojzja nam je duhovšina naše škofije prelepo milovšinjno poslala, to je 2,300 goldinarjev, kar naj ji Bog obilno na tem in na unim svetu poverne. Akoravno je pa dar bogat in velik, vender ne doseže še polovice zneska, kteriga bi potrebovali, de bi se celo prazna cerkev kakor smo jo prevzeli, le z nar potrebnimi altarji, oblačili itd. previdila. Zaupamo pa v prividnost Božjo, de bo kakor dosihmal, še tudi zanaprej nam dobrotnih serc obudovala.

Iz Gorice 26 svečana. F. — Kakor lani in predlanskim imamo tud letas laškiga postniga pridigarja v veliki cerkvi, nekiga O. kapucina, Rimljana iz Jakinske krajine. O. Vincenci je mož srednje starosti, majhne in bolj slabotne postave, tode močen, čist, prijeten in razumen v besedi, ktira iz serca izvira in v serce sega. Že s prvim ogovorom, v katerim je jasno razložil potrebo, Božjo besedo poslušati, se je natlačenim poslušavcem jako prikupil. Upamo, de obilnih poslušavcov mu ne bo nobenkrat manjkalo, ker pobožni Goričanje se navadno z veseljem okoli gorečiga pridigarja zbirajo. Slišim, de bo štirikrat na teden pridigal, ob 11 uri pred poldne.

Za Slovence so v našem mestu zunaj nedelj in praznikov celiga leta po vseh farnih cerkvah tudi ob petkih 40 danskiga posta pridige pri fari sv. Ignacija ob 6. zjutrej; in ravno v tej cerkvi za Nemce vsako nedeljo in praznik ob $\frac{3}{4}$ 11 predpoldne.

Za gotovo se vé, da so naš milostivi knez in nadškof dvor (palačo) grofa Coronini-ta na Cingrofi v predmestji „Plazutta“ najeli za malo semenišo, ki se bo s prihodnjim šolskim letom 1861 v posestvo vzel. Pripravnišiga prostora za tako napravo se ne najde tako berž v našem mestu. Po 40 — 50 rejencov se bo lahko vanj sprejemalo. Da bo pa to najeto prostorno pohištvo tudi več stroškov terjalo, si jo lahko vsak misli. Naj bi tedaj brez sadu ne ostale besede pastirskiga lista, kteriga so naš mili knez nadškof konec pretékliga leta razposlali, vabivši častito duhovščino Goriske nadškofije, naj bi tudi zanaprej fantiško semenišo s prostovoljnimi darovi podpirati blagovolili.

„Prigodba o spreobrnjenji Izraelca Jakopa Morpurgo-ta“ k katoliški veri v laškim jeziku sestavljena od nekiga blagorodniga g. vradnika se natiska. Bukvice se bodo prodajale v prid zavoda gluhonemov. Želeti bi bilo tedaj, de bi se jih prav obilno popredalo, zapopadek je skoz in skoz zanimiv. Vam jih ob svojim času pošljem, ako Vam je drago. *) Morebiti bi se jih tudi v Ljubljani kaj popredati dalo, kaj menite? (Mende saj — kolikor toliko. Vr.)

Na Dunaji 24. svečana. ✠ — Rimsko vprašanje je še zmiraj, kakor se kaže, le bolj „odperto vprašanje.“ Privozili pa so jo berž ko ne do tje, kamor so že davno hotli. Klopčič se je nekako zelo zmedel, še celo Thouvenel, francoski minister zunanjih zadev, ki je Napoleonec od nog do glave, zdaj morebiti, če mu je res kej mar, zastonj iše koncov — s svojimi depešami, de bi zmedenosti in napčnosti z lepo poravnal; znati se le je, ko na enim kraji hudoorniku zagraje dela, de na drugim in na vsih drugih se močnejši prihaja, glenico, pesek, kamnje in skale vali, posuti polja in verte in kar mu pod val pride. Nekaj dni sem je bilo spet malo upanja, de se morebiti vender Napoleon in sv. Oče papež porazumita, ker vidilo, ali vsaj govorilo se je od nekaciga bližanja, in tudi angleški minister je bil že nekako svojo ljuto naturo zakril, in od mirne sprave govoriti začel, — ali pri vsem tem je celo malo upanja ali nič, de bi se kej z lepo in po želji in prizadevanji katolikov zgodilo, če drugi in močnejši skorej ne pritisne in ne pomaga. Prav za prav so jeli še le zdaj na Francoskim katolištvo, duhovstvo in vernike stiskati, ker kratko in malo ne smejo nič od tega zanimiviga vprašanja govoriti in pisati brez vladniga dovoljenja, in sploh verskih reči nikakor ne mešati s politiskimi, ki se po vladarjevim mnenji dajo lahko od unih ločiti, in se tudi morajo, če hoče papež in Italsko mir imeti. O tem se mende zdaj vse suče; znano pa je, de Njih Svetost kar pikice od podeljenih podedvanih pravic, ki so se v stoletjih s papeštvom uterdile, odstopiti nočejo, in če je Božja volja, gotovo tudi nikdar ne bodo, naj pride kar hoče, ker to so pravice, ki segajo v ves katoliški svet, de, pravica sama bi z odstopom nekako škodo

terpela, in puntarstvo bi užgalo postavno vlado. — Ker še ni prepozno in bo gotovo marsikteriga bravec mikalo, hočem tu spet nektere mnenja občnoveljavnih in po svetu znanih mož za bolji pojasnjenje pristaviti. Učeni katoličan in francoski akademikar, gosp. žl. Falloux, piše med drugim takole: „Nihče ne more reči, kako se bo končala ta imenitna zadeva, ki se je zdaj začela; ali prederznem se terditi, de ni bilo nikdar tehtnišiga časa, v boj koračiti, kot je ravno zdaj. Bojevati se sicer res še ni zmagati, ali je pri vsih okolišinah prva potreba. Resnica ima skrite pa nagle pripomočke, njene moči se ne dajo na enkrat našteti, in ona raste pri delanji, ker je Bog njen pomočnik. Zgodovina nam kaže veliko zmag, ki so jih dobili z majhnim pogumom, z majhno vdanostjo in z zaupanjem v Božje pomoč.“

Vojvoda od Broglie, tudi dober katoličan in francoski akademikar, piše takole: „Laško (Italsko) naj bo prosto do jadranskiga morja!“ To je bilo pisano in zapečateno na vsih voglih; posvetno papeževu posestvo ostane nepoškodovano, je odmevalo po cerkvah, še ni davno tega, in zdaj tirja cesar od papeža, ali naj zgubljeno pusti ali pa še vse drugo zgubi. Ali — ali! Zastonj se skrivajo za tistim: „Je nemogoče, in kar je, t' je.“ Kdor se je v 10 letih dvakrat na Laškim vojskoval, kdor ima v Rimu posado, pri reki Padu pa armado, kdor se je v vse mešal, vse naše jemal, ljudstva ali dražil ali krotil, letá je za vse odgovoren, naj pride kar hoče. — Roka Francije je močna zunej in znotrej. Roka je strašne moči, ki se je po 10 puntih tolikanj opomogla: — moči, pravim, ki je vsa drugačna od družih evropejskih; moči, ki se je po ljudskim prizadetji uterdila, izidši iz naročja noviga druževanja. Civilizacija daje tej moči tisuč rok in centralizacija eno samo glavo. Ima tudi neprimerljivo armado, ki se zamore hipama na desno in na levo zasukati. Nje mišljenje šviga bliskoma in kanone zamorejo tudi tiste doseči, ki komej ali pa nič njih živizganja ne slišijo. Ta moč pa ima le samo eno, ki ji ni ona kos, ktera jo v vsim prekosi: moč katoliške Cerkve. V Francii vidim le eno oblast, ki ni deržavi podveržena, to je, Cerkev. Poznam samo ene vrata, do kterih nima deržava ključa — vrata molitve in vesti. Lahko se tedaj razumé, de v oziru tolike moči ji deržava tudi čerkice ukrajšati ne more. Nad tem pač tudi še dvomiti zamorejo, ki ne verjamejo tega, kar je Cerkvi obljubljeniga. Ongavi ne bodo premagali. Cerkev bode vsim zopervalá, ona bo slavitno boj končala.“ — (Konec nast.)

Z Nemškiga. R. Pač bi človek mislil, de so političarji davno že vozal dovolj zadergnili, ali kakor se kaže, ga napanjeviti junaki še na moč nategujejo, dokler se jim mende vender nazadnje tanki motóz ne preterga, ali pa jim ga zamišljenim hitama kdo ne preseka in bodo neumljenega znak ob tla telebnili in zdajci nespogljive herbte in vihane vratove si polomili. Tedaj pa svet! dviguj nadložne pokveke, svoje zdaj tolikanj mogočne rogovileže. Kdor z lučjo vere in s previdnim očesom današnje okolišine ogleduje, se mu mora humoristična (šaliva) žila oziviti, če tudi se je dozdej še ni zavedil, in pri počasnim razmotanji politiskih štren se razun enacih druge čutila v človeku skorej ne morejo buditi. Pušobna vlažna megla kužno oblega pozemeljske sódaline, in človeštvo z zamorjenimi občutki ter strudeno in stradano zéva v spridenim zračji. Skažena Adamova kri s svojim neredama tokom in s svojim treslikastim in zaletavim ravnanjem glasno razodevlje, de jo tare mnoga nevarna slabost, in de ji to žalostno stanje dobro ne dé. Čuti bolečine, ali ne zavé se jih ne. Kerči se in zvija, ali mesta rane ne zná, ker je bolna vsa. **Z** bolehalo žejo težavno koleha za goljufnimi varami in zapeljivo mikavnimi podobami v neobzirni suhotni pušavi, dokler se ne bo zgrudila na razbeljeni pesek — trudna za smert. Hrepeni po spremembi, želi odlege, pričakuje solnčniga posvita, pa mende zastonj. — Ljudje se res védejo kakor majhni otroci,

*) Prosimo.

in kakor bi bile ljudstva še le danes zibeli zapustile, nimajo za dolgo dolgo zgodovino nič oči, za modro zvesto učenico nič usés, kakor otroku, ki se ob kamen spotakne, bolečine hladé in jok tolažijo, ako nedolžni kamen kregajo in bijejo. — se huduje nesrečni svet nad čisto nedolžnimi rečmi in svoje zadrege in stiske nanje zvrča, ali pa si hoče bolni rod svoje betežne ude, svoje razprezано truplo celiti in vračiti z mazili in zdravili, ki se njegovi natori čisto nič ne prilegajo, so toraj tudi brez vse zdravilne moči, ali pa z leki, ki so mu že zdaj to nadložnost naklonili. Cerkvenstvo, papeštvo, duhovstvo, katolištvo, konkordatstvo — pred sodbo z vami, de vam izreče smert in pogin! Kakor zdravnik na bolnikovo zilo, se svet stiskaniga serca obrača proti mamonskimu tempeljnu, in iz njegoviga skrivnostniga tajniša nade polno, straha blede pričakuje ali tolaživnih ali strašivnih znamenj, in na teh vešah priziga svoje upe, za njimi se spuša uboga reva čez germ in stern, in ne spozná, de ga mlakuzen porodek materializma (telesnosti) in dobičkarije utegne le zvoditi v pogubne nevarnosti, nikdar pa ne v cveteče raje sreče in mirú. V prekucii si iše zdravila in branila zoper njo in njena živa osebnost in vernost se časti in razvpija ko njena krotivka — morivka, grozovit rabelj ko življenja resnik. „Svet je ob pamet, in je vse na glavo preverniti.“ Res se je spreverniti v nered, in narobe; pripomoček se je povzdignil za namenek; peklatež se je preošemil v angela svetlobe; hudobnež in silovitež hoče veljati za pohlevno nedolžno jagnje; mirovitniki in brambovci resnice ter pravice so sklicovani za nevarne rogovileže; zvesti pastirji so natolecovani ko čede mesarji, in mašenje njih budivnih ust se zglaša za svobodo verstva; knez mirú in namestnik Kristusov s svojo čeznatorno pogumnostjo jim je prevračevavec deželá, on nezgoda za ljudstva, on zavornica naprejtve, cerkev napotje blagostanja sveta. Bogotajska druhal trombari od znečastovanja in kompromotiranja (zapletke) verstva in papeža, in škofam in vsim katoliškim učenicam z visoke katedre (lece) razlaga zgolj modrost, zgolj resnico, zgolj svetost, in neučne poslušavce z oestro kervavo šibo žuga brez milosti pokoriti in k kimanju prisiliti. Taka šola se je mogla pač le dandanašnji zasesti. Kakšen učenosten in dobrodeven sad de bo obrodila ta čudovita, dozdej nenavadna akademija (učilna), ni treba popraševati, ker je že prilika njene prederzne osnove dovolj glasna osupna prikazen. Ali naš ljud se ne meni ne za uk ne za sad. Pohajkovaje le za vzivanjem životari od trenutka do trenutka, in če tudi vidi, de zanj že nože brusijo, in mu hočejo kožo zvitrama s trupla sporezati, kaj mu mar, de mu le zdaj še mošnje ne praznijo, ga pri vživanji ne motijo. In zatoraj se ni čuditi, de vera do ohranjenja mirú, do gladkiga poravnjanja sproženih zastavic, do nekervaviga pobotanja sklicanih sovraznih moči se kaj prostora najde med našimi ljudmi, in in če francoski kočijaž le enkrat prijazno pogleda, in na videz proti pravimu kolovozju nekoliko zasukne, se mu prece verjame, če tudi memogredé berluzge na vse strani deli in resnico in pravico v enomer taptá. Iz tega spoznamo, de je svet sam sebe zapustil, si samovest zapravit. V tacih okolisinah pa, kaj naj človek občuti, kaj misli, kaj govori? Ali naj bi zabavljal? pa smili se svet. Ali naj bi ga miloval? pa sam si je kriv. Poprijemlje človeka zbadna otožnost, resnobna šaljivost, jezen posmeh, norčava serditost — zgolj zmés serčne stiske, in veseliga obraza. — Pa vender, pomislimo nekoliko, ali je res vsaj mogoče, de bi brez bobnenja in germenja, brez bliska in treska ta omamna soparnost nehala? Kdor spozná, de se boj napoveduje in vnema za načela, ki obstatev človeštva pogajajo, mora svesto reči, de ni mogoče. Kdor sprevidi, de se ne gremo za kos zemlje, s katerim naj bi že naposled ta ali uni gospodaril, temuč, de se spogledujemo v duševnih okrožjih, iz katerih uno vnanje ropanje ko pravoten vir priteka; de se resnica dviguje zoper samopašno domišljavo; de se natora brani zoper ozkokopitno umetal-

nost, de se tvaritev Božja stavi zoper človeško tesanje; de se svobodna rast upira zoper mogoštvo popetiga pisarstva; de se vesoljno človeški pridi bojujejo zoper samolastno kambo sihdobne absolutne (nepogojne) državnosti; de se človeška skupnost širi zoper tesno samopridnost; de se katolištvo oglašá zoper osobenstvo, vera oživlja zoper znimarnost in bogotajstvo, vsa prihodnost ugovarja zoper morivno abstraktno (posneto, nenatorno) sedajnost, de v vsim in povsod človeška slabost in preširnost zoperva Božji vsigamogočnosti in modrosti itd., kdor to sprevidi, mora vzdihniti: Ljubi mir, kdaj vender boš naš delež? Enake boje utegne pač sklicati človeška malopridnost, ali sklicane pomiriti, plam in oginj zadušiti, pogasiti, ni v njeni moči, sicer bi se vstvarjena ničnost z vsigamogočnostjo lahko pobahala, in Božjo vladno previdnost zaničevaje tajila. Resnici se je napovedala vojska, ne brez kazni, zakaj resnica je moč, ker je izvirek presvetiga Bogá. Ljudje nočejo tega spreviditi in mislijo, de bodo tudi njo sčasama po kurzih (denarnih veljavah) in po liberalnih oblikah ukopitili, po poljubnosti in dozdevnosti ž njo pródali, na vatlé, na pedi, pravo ali skaženo. Zaklad vse resnice pa je le v cerkvi založen, in zastonj je je zunaj nje iskati, razun udrobkov, ki pa zasledovani gotovo vanjo pripeljejo. In zatoraj, naj še tako terdijo, officialno (uradno) podučajo, papežu, škofam, vsim katoličanam prederzno spričujejo, de zdanje gibanje celo nič ne zadevlje verskiga okrožja in vsled tudi cerkve ne: kdo jim bo verjel? Naj še tolikanj goslajo, de zgolj politiko po potrebah in zahtevah snujejo, in so cerkvi udani sinovi, jo varujejo, in duhovstvo časté, vèrnijo čislajo in se za njeno čistost potegujejo, ko pa ni res, in nesramno lažejo. Res pa je le, de je hotla absolutna (samolastna) sihdobna državnost cerkev ko svojo poslušno podložnico storiti, ali ona se je hrabro v bran postavila in o obojestranski terdni volji se ta zadeva brez hudiga boja ne bo rešila. „Cerkev ni ko dekla v državno hišo prišla, vdinjana kje za letno plačilo, ker ona je svobodna vekomaj, in ta svoboda se ji ne smé in ne more jemati. Kratkimal ni ona k državi prišla, ampak poznejji država k nji ko pervorojeni. Cerkev je poprej v hiši bivala in je državo vanjo sprejela po dani obljudi, de bo mirovala in sloščino ohranila. Tega mirú blažen začetek pa ne more biti nehvaležno njeno preganjanje iz lastniga domovja, zakaj zavoljo te gerde krivice bi tožila, in vse Božje in pozemeljske sodbe bi jo varovale v njeni pravici. Cerkev, hoté svoje pravice ko take in ne beračevaje zanje, pa tudi ni nehvaležna za to, kar dobiva; vzivano varstvo enakomerno povračuje; njeni skerbi in njenimu varstvu so izročene državne podlage, ktere spodnesene, če tudi vojaške trume in druge ozorništa nad njimi čujejo, tudi njo v pogin naravnost za seboj potegnjejo.“

Iz Hartuma piše v. č. provikar g. Kirchner 20. grud. u. l., de 8. ali 10. prosenca je imel namenjeno iz Hartuma v Šelal nazaj odriniti ter zapustiti nezdravi Hartum, kjer ga je že spet merzlica trikrat pretresla. V Šelalu želi naglo vstanoviti novo misijoniše, ki ga imenuje poslednje upanje za otétev tega misijona. Pričujoče pisanje je silno milo in mi bije kakor mertvaški zvon na uho, ko pripoveduje, kako na nas v dobri lepi Krajski deželi misli vsaki dan ob angelovim češenji, de nas ne more in ne smé pozabiti, ki njegovo sveto delo z molitvijo in darovi podpiramo. „O hvala Vam vsim,“ pravi dalje, „plačaj Vam veliki povračevavec v nebesih v tem novim letu, kar ste v starim letu storili ubogim zamurcam. Marija, dobra zgodnja Danica naj k tolažbi in milosti v serce sveti slehernimu, ki je svojo roko usmiljeno odperl za zapuščete Kamove sinove, in njim ki so k njim prišli z lučjo in ljubeznijo sv. evangelija. Našimu zamurskimu misijonu se odpirajo nove pota. D. Giovanni Beltrame je bil lansko leto z 2 tovaršema šel notri v dežele Dinkov, kamor dosihmal še noben belih stopil ni. Iznašel je kraje tamkej in zaveze storil, kjer barantija

veri ne bo mogla škodovati. Pervi novinec iz tih rodov, ker je že pripravljen, bo kmal keršen. . . V misijonski hiši je zdaj vse zdravo in pripravljajo se na lepe božične praznike. Novinci za sv. kerst se v svojim redu podučujejo. Upam jih v god ss. 3 Kraljev več kerstiti. Priporočuj keršnike, veči del ženskiga spola, sercu neomadežane Marije Device. — Na potu v Šelal me bodo spremljali 4 misijonski rokodelci in ravno toliko rejencov. Drugi oddelek bo od tod odrinil po prihodu misijonarjev z Bele reke v vel. travnu zavoljo vroče poletne dobe in pomanjkanja vode v nobiški pušavi budo popotvali čez Bahido skoz Dongolo. Trije misijonski rokodelci, Albinger, Valačar in Piva, se vernejo v Evropo in bodo pri žl. vit. Napolitu za te oddali zvezek starih listov id. do nepozabljiviga ranje. apost. provikarja. Četerti misijonski delavec, pridni Francišk Sav (spreobrnjenec iz turške vere), ta lepi zgled spreobrnjenca, ostane neločljivo pri misijonu, ki ga ne more pogrešati. Kušne ti roko in voši veselo novo leto. V prihodnje se svetnjaki ne bodo več v misijon sprejemali, ako niso terejanji in ne pristopijo pod vedno zavezo in pokoršino za vse žive dni. Od misijonarjev v Šelalu imam le vesele naznanila, od zgornjih misijonar pa, se vé, nobenih ne, dokler se v mal. serp. ladije ne vernejo.⁴ Nasledvajo pozdravila do dobrotnikov. Vse njih darila so se nar. boljši obrnile in dobre mesta našle; zlasti so susiga sadja kej veseli. Dobrotnikom za napravo zvonov naznanilo, de bo véliki zvon zdaj v Šelalu Božjo hvalo glasil podertinam stariga paganskiga otoka Philae. K sklepu pravi g. apost. provikar: Kdor ima veselje do misijonstva, naj se kar neutrudama pripravlja, čas bo prišel, ko bo poklican in ne dvomim ko bo odverujen poglavitni zadržek, velika mertvija, de se jih bo dosti vnovič obrnilo k nar. lepšimu, že enkrat odmenjenimu poklicu. Ni še prepozno.

Razgled po keršanskim svetu.

Z Dunaja naznanujejo, de je med Avstrijo, Rimam in Napolitan-skim zaveza sklenjena, de te tri vladarstva ne bodo v nobene sklepe privolile, kateri bi tirjali ločenje Romanje od cerkvene deržave; in verh tega hočejo tudi vpor postaviti zoper angleški ovinek ki želi novo „glasovanje“ splo-diti, de bi se srednja Italija s Sardinijo sklenila. (Schützszig.)

Pastirskimu listu dunajskiga vikšiga škofa in kardinala se v Rimu vse čudi zavoljo krepkosti, neoveržljivosti in jasnosti. Prestavljeniga v laški in francoski jezik prebirajo vse zverstama po mnogih hišah.

V Benedkah zbirajo denar in podpisujejo pisma vérne vdanosti za sv. Očeta; že je veliko denara zbraniga in nar. imenitoiši možje se podpisujejo.

Ogersko. Djurski škof govore duhovstvu in ljudstvu v svojim pastirskimu listu od papeževe okrožnice in jih opominjajo, de naj tudi darove zbirajo za sv. Očeta v toliko hudih časih. O ti priliki pristavlja vikši pastir, kolikrat, kako prizadevno in obilno je rimski sv. Prestol ogerski deželi pomoč skazoval.

Iz Meklenburškiga je undan bilo rimskimu poslancu na Dunaji poslanih 3.000 gold. zbirka za sv. Očeta papeža skorej od samih protestantov veči del iz zlahtnih rodovin na zgornjim Nemškim. Želeli so namreč svoje čenje skazati mirni in nepremakljivi stanovitnosti sv. Očeta, s katero se mud vsimi vladarji ustavljajo rovarskimu puntu in nasilstvu.

Iz Volđa na meklenburško-pomeranski meji gre enajst otrok k spraševanju in de bi si pota prihranili, se podajo čez merzlo jezero. Ko so bili že precej deleč na jezeru, po-ostane eden otrok, si čevlje vrvnati. Med temopravkam zasliši strašin krič, in ko pogleda, ne vidi svojih tovaršev — nobeniga. Vsih deset je bilo jezero požerlo.

Tudi švajcarski katoličani so med tolikimi družimi poslali sv. Očetu pismo svoje vérne vdanosti in sinovske ljubezni.

Freiburški vikši škof Hermann pravi v svojim postnim listu: Papež je svoje ljudstva tako pohlevno in milo vladal kakor le kateri svetni vladar zamore; z dobrotami jih je obkladal; njegovi podložni plačujejo manj davkov in imajo manj tlák kot ktere Roli si bodi dežele. Tudi nikakor ni večina papeževih podložnikov, ki se zoper njega puntajo; soderga zarotnikov, zapeljivcov in zapeljanih v deželi je; poglavitno pa rovari zunanji punt, de bi cerkveno deržavo prekucnil, ker hoče s sv. Stalam podreti skalo sv. Cerkve in keršansko čednost, ki je podlaga vsih deržav itd.

Monakov. Neko osebno pismo iz Rima neki pravi: „Sv. Oče razodevajo pri tako hudo žugajoči prihodnosti dušni pokoj in junaško serčnost, ki je res kaj posebniga. Ne pretresa jih noben strah, pa se tudi ne dajo mamiti za stran strašnih prigodb, ki nastajajo. — Undan so govorili prečudne besede, ki naj bi jih zvedil vesoljni katoliški svet, de bi Boga hvalil, ki je v tako hudih časih tako serčniga in vredniga papeža postavil na čelo sv. Cerkve. „Nič več se ne motim zavolj prihodnosti,“ je rekel poglavar sv. Cerkve pred nekimi dnevi nekimu imenitnimu rimskimu prelatu, „vidim v prav bližnjim času zmago punta. Cerkev bo imela veliko terpeti. Z njenimi služabniki in z njeno glavo, nar. popréd pred vsimi, bodo hudo delali, jih preganjali, silo jim bodo delali, jih do smerti marterstva gnali, to je res; tode te prehude poskušnje bodo Kristusovi nevesti pripravile častiljivo zmago. — Kar nas tiče, bomo tem ijudém devetnajstiga stoletja, ki so posvetnim nasitovanjem tolikanj vdani, z Božjo gnado pokazali, kako se vé duhoven obnašati v preganjanji, v terpljenji, v smerti.“

Rimsko. Iz Francoskiga je prišlo v Rim pismo vérne vdanosti, ki ima na tavezente podpisov in ga je zbadila on-dotna Pijeva družba, ki ima namen, „briniti sv. Cerkev in apostoljski sedez.“ Gg. Ghourand in Noël la Mire, namestovaveca te družbe, sta sv. Očetu to pismo izročila. — Pač je pošteno in časti vredno, ko se tudi svetni ljudje poganjajo za pravice sv. Očeta in rimskiga Prestola, ter sami od svoje strani zacenjajo svoje prepričanje za njegovo pravico v vdatnih pismih na znanje dajati.

Kardinal Wiseman, se sliši, je v Rimu nevarno zbolel.

V Rimu neki pripravljajo preklicno pismo, po katerim bo sardinski kralj tisti trenutek izobčen, ko bodo Romanijo s Sardinijo sklenili.

Zoper sardinsko roparstvo imata Neapel in Španjolsko voljo sv. Očetu pomagati; Napoleon pa neki hoče to pomoč ubraniti.

Laško. V Nici sta dva revna ribca skoz deset let vse nedelje in praznike na ribji lov hodila in se izgovarjala, de drugači ne moreta svoje družine preziviti. Ves trud pa jima iz revšine ni nič pomagal. O velikonočni spovedi lanskiga leta jima spovednik razlaga, dopoveduje in dokazuje, de oná žegen Božji samá zapravljata, ker nedelj in praznikov ne posvečujeta, in de bi zanesljivo svojimu gospodarstvu bolj na noge pomogla, ako bi zapoved Božjo in cerkveno vestno spolnovala. Posluhneta spovednikovimu opominjanju, in njegovo napovedovanje se je spolnilo. Bog je to leto njuno delo tako blagoslovil, de ne le vse potrebno v hiši zamoreta oskerbovati; temuč sta si tudi se kaj prihranila. Iz tih blagoslovljenih prihrankov sta undan še celo sv. Očetu deset frankov darovala po korarji Baraja-tu v Nici. O ti priliki sta tudi korarju pripovedovala, kako je v njuno hišo zopet prišel žegen Božji.

Modena. V prekucijah se sploh tako godi, de nekteri širokousteži vse druge prevpijejo, jim obetajoci: „Mi vam nar. boljši hočemo!“ Kadar jih pa preslepljence na motoz dobé, se pokaže, de tiste besede pomenijo: „Mi vam nar. boljši hočemo — ugrabiti.“ Tako se godi zdaj na Modeneškim. Pisma do zunanjih se morajo mende nezapečatenene na policijo dajati brati, od zunaj prihajoče tudi gosposke odpečatijo in bero; in tako se pisma odpirajo

in zatirajo, kakor jim ravno služi. Taka svoboda se sicer le po jecah najde. — Pod puntarsko vlado so neravni davki pol večji in zemljišne davke so za štiri roke ali brišče naprej pobrali; vendar so denarne zadeve v zanikarnim stanju.

Francosko. Ker so bili sv. Oče okrožnico ali encikliko zastran rimskiga punta in njegovih razmēr do Francoskiga do vsih škofov razpisali; torej je tudi francoski minister poslal pismo do francoskiga poslanca v Rim, ki ima namen, papeževo pismo razlagati, to je, ga oslabiti in mu krepkost vzeti. „Volksfrd.“ imenuje to pismo anti-encikliko, to je, zoper-okrožnico, in pravi, de je francosko pisanje prevzetno, prederzno, potuhnjeno, zoperkersansko. Slehern lahko spozná prederznost, de bi Napoleon in njegovi ministri papeža učili, kaj je prav in kaj neprav, kaj zadeva vero kaj ne? Cerkvene postave prepovedo, svetimu Očetu njegovo posest ropati, in vse anti-enciklike tih zapoved ne morejo oslabiti in omajati. Primerno opomni Volksfreund, kako to pisanje priča, de so bile Napoleonove ušesa gluhe za nar vikši izreke papeževe, kakor tudi za vse nauke vesoljniga škofovstva, desiravno je bil ta francoski samoderžec po katoliško keršen in po katoliško zrejen, in desiravno je bilo že tolikrat overženo, kar v eno mero guli zavolj duhovne in svetne oblasti sv. Očeta. Una anti-enciklika tudi nekdanje obnašanje Avstrije zastran rimskih okrajia in zadev dreza in kakor „Gegenwart“ terdi, politiske dogodbe ravno tako prevrača, kakor po drugi strani cerkvene. — Na Francoskim so to ministrovo pismo obsodili, de je revno v svojim razlaganji, nespodobno po svojim glasu.

Univers bo pod imenam Le Monde sopet na svitlo hodil in bo imel razun bratov Veuillot ravno tisto vredništvo, gospodarstvo in obliko.

Orleanski škof, sloveči Dupanloup, je dobil pismo in pohvalo od sv. Očeta zavolj serčniga poganjanja za pravice sv. Cerkve. „Tvojo serčnost, Tvojo močnodušnost morajo celo sovražniki naše svetne oblasti spoštovati, vsi dobri jo povsod prestavljajo v nar globokejši duši, in Mi Ti srečo vošimo za to novo tehtno službo, ki si jo opravil sv. Prestolu in Naši vikši oblasti itd.“ pravijo sv. Oče med drugim.

Ker se ta cerkveni pastir tako moško in neprestrašeno ponaša za svete pravice rimskiga Stola, je časnik „Konstitutionnel“ razglasil neko stareji episkopsko pisanje galikanca Rousseau-a in je menil ž njim sedanje francosko ravnanje zoper Rim opravičevati. Z njim je branaril tudi „Siccle.“ Dupanloup pa je djanje Rousseau-ovo in njegovo nevednost in kratkovednost itd. pojasnil, in časnikarska viteza tako otepel, de sta mu pete pokazala; eden je emendrajoč, kakor pes ko mu na rep stopiš, eden pa regljajoč kakor žaba — zapustil vojskino polje.

Neki **ministersk razpis** do vikših škofov in škofov gladi in zakriva Napoleonove grehe ter omenja, koliko je on od l. 1849 že Cerkvi storil, in zopet na to prehaja, de nasprotnosti med cesarjem in papežem niso verske ampak posvetne vprašanja, desiravno so škofje vesoljniga sveta toliko že pisali in pišejo, v kaki tesni zvezi je svetna vlada sv. Očeta s papeževo duhovsko službo in veljavo. Tode možje pri francoskim ojesu hočejo vse bolje vediti, razloček med posvetnim in verskim kakor pa učeniki in škofje sv. Cerkve. Sklepa se ta spis s tako pobožnimi in nedolžnimi besedami od papeža, vere, deržavniga miru, de bi mislil človek: ti ljudje niso v stanju le lasca skriviti sv. Očetu, ko bi ne vedil, kaj se sicer godi.

Amerika. Škofje novo-jorske okrajine v pastirskim pisanji do vernikov krepko in odkritoserčno podajajo tiste, ki se jim zljubuje, sv. Očeta in sv. Cerkev ropati. Očitajo zlasti britiskemu ministerstvu, v koliki nedoslednosti ono terdi škodljivo in pohujsljivo pravilo za Rim, zoper kteriga se doma vojskuje, de naj se namreč ljudstvo samo odloči

za vlado, ktero de želi. Tako pravilo postaviti, se pravi vsako vlado končati. Ali je to tista velika Britanija, vprašajo škofje, ki je toliko ljudi in milijonov darovala, de je francoski punt vdušila in Francozam z orožjem kraljevo rodovino vsilila, ki so jo bili takrat pregnali, zaslepljeni ali pa zapeljani, kakor zdaj Romanja? Ravno ta velika Britanija je l. 1798 Irce z nateznico in kervavim mečem soznaila, zatreti tisto pravilo; — l. 1838 je ljudstvo v Kanadi potolkla zavolj njega; — ravnokar je privolila, de so se domoljubi in knezi hindostanski kanonom na žrelo privezovali in razmesarjeni degali skoz obnebe, vse zato ker so v imenu svoje dežele skušali napraviti vlado po svoji volji; — še tako rekoč včeraj so jonski otoki spoštljivo tirjali po tem pravilu, de naj bi se z Grecijo sklenili, in ravno tista vlada jim je to odrekla. In pri vsim tem razlaga v svoji nedoslednosti in hinavstvu, de v rimski deržavi naj se podpira punt in rovarstvo. Tako dokazujejo škofje in pravijo dalje: „Pustimo pa Angleško v miru. Sej ni vsigamogočno. Njegova prava moč se ne smé preceniti. Pravila, ki jih razglasuje, utegnejo služiti k prekucu njegove lastne velikosti.“ — Enake modre in neoveržljive resnice naj bi brali tisti premodrijani, ki so se mende iz judovskih listov naučili, de so papež „svojoglavni“, ker se ne dajo svojih dežel obropati. Tudi pri nas v Ljubljani se mende take modrosti najde. „Ti, Kašper! ti si svojoglaven, ker svojiga verta Bresarju rogoviležu nočš dati, ki je nanj hodil po sili hruške trest. Ti Štefē, si svojoglavec, ker si bil Lačembergerja zapodil, ko ti je bil v hišo zlomil: zakaj mu nisi berž ključev od kostna in skrinje dal in se mu umaknil — ti terdoglavec, ti!“ — Kaj pravite od tih naukov? Le pridno prekucovavske liste brati, bo že šlo naprej: „halblinks“ je že glava, — ni več delec do „links-um!“

Duhovske zadeve.

V goriški naškofiji je umerl: g. Jožef Sabladosky, kurat v pokoji, v 58. letu svojiga življenja. R. l. P.!

V ljubljanki škofii: Gosp. Jož. Golobu, duh. pom. v Predaslu, je podeljena lokalija Šent-Mihel pri Žuženbergu. — G. Prim. Ribnikar, beneficiat v Idrii, pride za duh. pom. v Predasel.

V lavantinski škofii Č. g. Juri Caf, učitelj pastirne in katehetike, je izvoljen podvodja v Marburški duhovščnici; — č. gosp. Anton Misia, fajmošter v Rusah, je prestopil v Sekovsko, — č. g. Tomaž Mraz, kaplan, pa v Celovško škofijo; — č. g. Franc Meglič, pride za provizorja v Buše; — g. Franc Jančar za namest. kaplana k sv. Miklavžu pri Ljutmiru. — Prestavljena sta gg. kaplana: Janez Simonič v Svetinje pri Mihaelovci — Juri Čurin kaplan k sv. Miklavžu pri Ljutmiru.

Pogovorji z gg. dopisovavci.

G. F. Š.: Podobice in pesmi smo Vam poslali. Drugi list prejeli in smo zastran listov založništvo opomnili. — G. F. v G.: P. l. še nismo prejeli, in ga želimo! — hvala za dop.; upamo, de Vam je naš list v roke došel. — G. K. v M.: Za poslano hvalo; — omenjeni list se je neki zgubil; — zastalo pride na versto. — G. L.: Hvaležno prejeli — pa za zdaj prepozno. Vse bo dobro došlo: le dajte! — V. č. g. D.: S hvaležnostjo prejeli. — G. F.: Hvala! — Gg. R. in B.: Vselej hvaležni. — G. J. V.: Smo vse opravili, in upamo, de bo vse prišlo; liste odveč prosimo nazaj, ako bi se našli.

Zastran Šmarnc

odgovorimo na vprašanje, de nam marsiktere okolišine — vmēs tudi primanjkanje časa ne pripustē, jih to leto na svitlo dati, desiravno so gotove v rokopisu. Vr.